

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№5

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026 MAY

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, may.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

STERJEN KO'NDALANG KESIM YUZASI ELLIPS SHAKLIDAGI TRANSFORMATORNING QISQA TUTASHUV PAYTIDAGI MEKANIK ZO'RIQISHGA CHIDAMLILIGI	10
Bekishev Allabergen Yergashevich, Yakubova Dilfuza Kuanishovna, Saidova Nozima Akkulovna	
ВЛИЯНИЕ ДЕМОГРАФИЧЕСКОЙ ДИНАМИКИ НА РАЗВИТИЕ СФЕРЫ УСЛУГ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ РЕГИОНОВ УЗБЕКИСТАНА	19
Мусаева Шоира Азимовна, Муйинжонов Хусейн Алишеревич	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ КОМПАНИЙ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО АДАПТАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	28
Габбарова Ильмира Володиевна	
BALAND BINOLAR FASADLARINI PARDOZLASH TEXNOLOGIYALARINI EKSPLOATATSION ISHONCHLILIK VA XIZMAT MUDDATINI UZAYTIRISH ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH	34
Amirov Shavkat Rahmatullayevich	
ИНТЕГРАЛЬНАЯ ОЦЕНКА УСТОЙЧИВОГО ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	41
Усманова Азиза Баходировна	
PEREGONDAGI HARAKATNI BOSHQARISH TIZIMLARINI MIKROPROTSESSORLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRILGAN TUZILMAVIY SXEMASINI ISHLAB CHIQUISH	46
Xujamkulov Eldor G'ayratjon o'g'li	
INVESTITSIYALAR HAJMINI OSHIRISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	55
Alimova Dilafrō'z Tohir qizii	
HUDUDLAR KESIMIDA AHOLI O'SISHINING BANDLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	61
Xusniddinova Gulnoza Ulug'bek qizi	
QUYOSH FOTOELEKTRIK PANELLARI SAMARADORLIGIGA ATROF-MUHIT OMILLARI VA CHANGLANISHNING TA'SIRI HAMDA ULARNI KAMAYTIRISHGA QARATILGAN INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR	67
Botirov Bozorbek, Iskandarova Charos, Avazov Jonibek, Sultonov Abror	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI ..	75
Rajapov Xayrulla Bekdurdıyevich, Sharipova Lobar Umrbek qizi	
INTERPOLATSION TIKLASH ALGORITMLARINING OCR ANIQLIGIGA TA'SIRINI BAHOLASH	82
Aliyev Nodirbek Hamidullo o'g'li	
IKORXONALARDA KORPORATIV BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI VA INSTITUTSIONAL OMILLARI	90
Muxtorova Shaxlo Farxodovna	
O'ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARINI EKONOMETRIK PROGNOZLASH	94
Qo'ziboyev Behzod Hamidovich	
KPI-BASED PERFORMANCE MANAGEMENT AND ITS IMPACT ON EMPLOYEE PRODUCTIVITY	99
Sultanova Kamila Mukhtorali kizi	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	104
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
FARG'ONA VILOYATI MAHALLALARIDA TADBIRKORLIK VA HUNARMANDCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY-IQTISODIY VA INSTITUTSIONAL OMILLARINI BAHOLASH	110
Tuxtasinov Zafarjon Odiljonovich	

MHXS STANDARTLARIGA O‘TISH: KORXONALAR UCHUN AMALIY MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	116
Eshniyazova Yulduz Yuldashbayevna	
TURMUSH FAROVONLIGINI BAHOLASHNING KO‘P O‘LCHOVLI USULLARI VA MEZONLARI	120
Turdikulova Moxira Maxmasharifovna	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY-IQTISODIY IMPERATIVLARI	125
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
YENGIL SANOAT KORXONALARIDA RO‘Y BERISHI MUMKIN BO‘LGAN BAXTSIZ HODISALAR VA UNI BARTARAF ETISH CHORA-TADBIRLARI	131
Dehqonov Oyatillo Mansurbek o‘g‘li, Abduraxmanov Abdurashid Ataxanovich	
VTULKA DETALINI ISHLAB CHIQRISHDA SHTAMPLASH TEXNOLOGIK JARAYONINI ISHLAB CHIQISH...	136
Abdullayev Fatxulla, Xasanov Kamoliddin, Yolg‘ashova Madina, Jo‘rayev Muhiddin	
JAHON MOLIYAVIY TIZIMINING TRANSFORMATSIYASI.....	140
Qobilova Nodira Qayumjon qizi, Normurodov X.E.	
KORXONALARDA “TEJAMKOR ISHLAB CHIQRISH” KONSEPSIYASIDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI	144
Mamasoliyev G‘ayratbek Maxamadyusupovich	
HUDUDIY BARQARORLIKNI TA‘MINLASHDA MAHSULOT EKSPORTINI DIVERSIFIKATSIYALASH YO‘LLARI.....	149
Mamadjanova Tuyg‘unoy Axmadjanovna	
PAXTA-TO‘QIMACHILIK KLASTERLARIDA ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ASOSIDA YUQORI QO‘SHILGAN QIYMATLI MAHSULOTLAR ULUSHINI KENGAYTIRISH	154
Yusupova Feruza Yo‘ldoshevna	
AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA MIKROLOYIHALARNING O‘RNI	159
Irgashev Anvar Farxodovich	
XALQARO KOMPANIYALARDA INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	166
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ПРОЦЕССА ДЕГРАДАЦИИ КОМПОНЕНТОВ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ МОДУЛЕЙ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ КЛИМАТИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ: ЛИТЕРАТУРНЫЙ ОБЗОР	171
Дыскин Валерий Григорьевич, Курбанов Юнус Муртаза угли, Жубаназаров Ринат Шапагат Улы	
RIVOJLANGAN DAVLATLARDA CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH TIZIMINING INSTITUTSIONAL ASOSLARI	177
O‘tbosarov Abrorbek Adxamjon o‘g‘li	
DAVLAT ORGANLARI VA TASHKILOTLARI ICHKI AUDITORLARINING PROFESSIONAL AXLOQ QOIDALARINI ISHLAB CHIQRISH.....	182
Xamidova Zarifa Urol qizi	
AUDIT JARAYONIDA DALIL OLISH VA UNING MUAMMOLARI.....	189
Ro‘zmetov Mansur	
O‘ZBEKISTONDA IJTIMOYIY TURIZMNI QO‘LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMI VA ULARNING SAMARADORLIGI.....	193
Shaydulova Marjona Alisher qizi	
KORXONALARNING MOLIYAVIY HOLATINI IFODALOVCHI KO‘RSATKICHLAR VA ULARNING MOLIYAVIY TAHLILI AHAMIYATI.....	198
Rizoyev Farrux Hikmatilloevich	
NAMANGAN VILOYATIDA KICHIK SANOAT ZONALARIDA IQTISODIY SALOHİYATNI TAKOMILLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH MASALALARI.....	203
Turaboev Ibroxim Ismoil o‘g‘li	
ISSIQLIK TEXNIKASIDA IKKILAMCHI BUG‘DAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	208
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ РЕФОРМ	218
Юсупов Зойиржон Ровшан угли, Жумаев Улуғбек Нодирбекович ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ КОМПАНИЙ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНЫХ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ.....	224
Тожалиев Шохрух Талип ўғли GAMES ARE A POWERFUL TOOL FOR IMPROVING LANGUAGE LEARNING	229
Kulakhmedova Gulnora Abdurahimovna O'ZBEKISTONDA TIJORAT BANKLARINING INNOVATSION XIZMATLARI ORQALI KAMBAG'ALLIKNI KAMAYTIRISH	234
Azlarova Aziza Axrorovna AVTOMOBIL SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH JARAYONLARINI BOSHQARISH VA RISKLARNI KAMAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	241
Marufxanov Davron Hasanovich O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA YOSHLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING YANGI IMKONIYATLARI: 2026-YIL ISLOHOTLARI VA ISTIQBOLLARI.....	249
Isakjanova Saboxat Muhamedovna MINTAQA IQTISODIYOTI VA SANOATNING RIVOJLANISHI O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIKNING NAZARIY YONDASHUVLARI.....	256
Jalolova Muazzamxon Akbarjonovna DINAMIK NARX SHAKLLANTIRISHNI JORIY ETISHDA ASOSIY MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH YO'LLARI.....	261
Anvar Deberdiyev RAQAMLI XIZMATLARNING O'ZBEKISTON TASHQI SAVDO BALANSIDAGI O'RNI	265
Latipova Shaxnoza Maxmudovna, Normurodova Zuhra Orzimurod qizi TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	271
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna IQTISODIY TIZIMDA TADBIRKORLIK VA TADBIRKORLIK QOBILiyATIGA YANGICHA YONDASHUV.....	276
Tadjiev Bexzod Umidjanovich OTMNI MOLIYAVIY TA'MINLASHNING INNOVATSION MOLIYAVIY MODELARI.....	283
Tuxliyev Bozor Karimovich TOG'-KON SANOATI KORXONALARIDA TEXNOLOGIK TIZIMLARNI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	286
Abirova Nargizabonu TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATIDA INNOVATSION LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISHNI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	291
Ro'ziyeva Maftuna Yusufovna OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA IQTISODIY KO'RSATKICHLAR DINAMIKASINING EMPIRIK TAHLILI	296
Sharipova Shahlo Istamovna METROLOGIYANING ILMIY-METODIK ASOSLARI VA UNING ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	301
Maxmudov Dostonbek Soyibjon o'g'li PLYONKA QOPLAMALI POLIZ EGINLARI EKISH TEXNIKASIDA PUSHTA SHAKLLANTIRUVCHI ISHCHI ORGANLAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	305
Nigmatjonov Sardor Abdumannovich O'ZBEKISTONDA RAQAMLI DAVLAT BOSHQARUVI TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	310
Ibragimova Saodat, Mirhamidova Dilorom, Shagaipova Gulchehra	

OLIV TA'LIM BITIRUVCHILARI SONINING JISMONIY SHAXSLAR DAROMAD SOLIG'IGA TA'SIRI VA INSON KAPITALI ORQALI IJTIMOYIY XARAJATLARNI BOSHQARISH.....	316
Primova Nigora Ikrom qizi	
GLOBAL BIZNESDA INNOVATSIYALARNING ROLI: YANGI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHGA STRATEGIK YONDASHUVLAR	324
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	
ELEKTRON TIJORAT BILAN SHUG'ULLANUVCHI KORXONALARDA MIJOZLAR QONIQISH DARAJASI..	330
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	
KICHIK BIZNESDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	334
Xakimov Akbar Anvarovich	

KICHIK BIZNESDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI

Xakimov Akbar Anvarovich

Namangan davlat texnika universiteti

mustaqil tadqiqotchisi

E-mail: akbarjon_hakimov@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqolada kichik biznes subyektlarida investitsiyalar samaradorligini baholash tizimini takomillashtirish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda investitsiyalarning iqtisodiy samaradorligini aniqlashda qo'llaniladigan asosiy ko'rsatkichlar, ularning afzalliklari va cheklovlari tahlil qilingan. Shuningdek, kichik biznesning o'ziga xos xususiyatlarini inobatga olgan holda investitsiya loyihalarini baholashning zamonaviy yondashuvlari hamda usullari ko'rib chiqilgan. Ishda investitsiya qarorlarini qabul qilish jarayonini optimallashtirish, risklarni minimallashtirish va daromadlilikni oshirishga xizmat qiluvchi takomillashtirilgan baholash tizimini joriy etish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan. Natijada, kichik biznes subyektlarining moliyaviy barqarorligi va raqobatbardoshligini oshirish imkoniyatlari asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: kichik biznes, investitsiya, investitsiya samaradorligi, baholash tizimi, moliyaviy tahlil, sof joriy qiymat (NPV), ichki rentabellik darajasi (IRR), risk, iqtisodiy samaradorlik, investitsiya loyihasi, kapital qo'yilmalar.

Аннотация. В данной работе рассматриваются вопросы совершенствования системы оценки эффективности инвестиций в субъектах малого бизнеса. В исследовании проанализированы основные показатели, применяемые для определения экономической эффективности инвестиций, а также их преимущества и ограничения. Кроме того, рассмотрены современные подходы и методы оценки инвестиционных проектов с учетом специфических особенностей малого бизнеса. В работе разработаны предложения по оптимизации процесса принятия инвестиционных решений, минимизации рисков и повышению доходности посредством внедрения усовершенствованной системы оценки. В результате обоснованы возможности повышения финансовой устойчивости и конкурентоспособности субъектов малого бизнеса.

Ключевые слова: малый бизнес, инвестиции, эффективность инвестиций, система оценки, финансовый анализ, чистая приведенная стоимость (NPV), внутренняя норма доходности (IRR), риск, экономическая эффективность, инвестиционный проект, капитальные вложения.

Abstract. This paper examines the issues of improving the investment efficiency evaluation system in small business entities. The study analyzes the main indicators used to determine the economic efficiency of investments, as well as their advantages and limitations. In addition, modern approaches and methods for evaluating investment projects are considered, taking into account the specific characteristics of small businesses. The paper develops recommendations aimed at optimizing the investment decision-making process, minimizing risks, and increasing profitability through the implementation of an improved evaluation system. As a result, the opportunities for enhancing the financial stability and competitiveness of small business entities are substantiated.

Keywords: small business, investment, investment efficiency, evaluation system, financial analysis, Net Present Value (NPV), Internal Rate of Return (IRR), risk, economic efficiency, investment project, capital investment.

KIRISH

Hozirgi globallashuv va raqamli iqtisodiyot sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik iqtisodiy rivojlanishning muhim drayverlaridan biri hisoblanadi. Kichik biznes subyektlari nafaqat yangi ish o'rinlarini yaratishda, balki ichki bozorni tovar va xizmatlar bilan to'ldirish, raqobat muhitini shakllantirish hamda innovatsion jarayonlarni jadallashtirishda ham muhim o'rin tutadi. Shu bois, ushbu sohani barqaror rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish va ulardan samarali foydalanish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Investitsiyalar kichik biznesning moliyaviy imkoniyatlarini kengaytirib, ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish hamda mahsulot va xizmatlar sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Biroq investitsiya resurslarining cheklanganligi va ularni samarali yo'naltirish zarurati ushbu jarayonda samaradorlikni baholash tizimini takomillashtirishni talab etadi. Amaldagi baholash usullari har doim ham kichik biznesning

o'ziga xos xususiyatlarini to'liq hisobga olmaydi, bu esa investitsiya qarorlarining samaradorligiga ta'sir ko'rsatishi mumkin.

2023-yilda e'lon qilingan "Kichik biznes va tadbirkorlik siyosati hamda dasturlarini baholash asoslari" (Framework for the Evaluation of SME and Entrepreneurship Policies and Programmes 2023) ushbu yo'nalishdagi muhim hujjatlardan biri hisoblanadi. Unda davlatlar o'z siyosatining ta'sirini qanday aniq va ishonchli baholashi mumkinligi sodda hamda tushunarli tarzda yoritilgan. Hujjatning asosiy mazmuni baholashda nazorat guruhlaridan foydalanish, siyosat maqsadlarini aniq belgilash hamda biznes subyektlarining faoliyat davomiyligini hisobga olishga qaratilgan. Mazkur hujjat OECDga a'zo 28 ta davlatdagi 50 ta baholash tajribasi asosida ishlab chiqilgan bo'lib, samarali baholash mexanizmlarini amaliyotga tatbiq etish mumkinligini ko'rsatadi¹.

OECD tajribasini o'rganish jarayonida bir qator muhim xulosalarga kelindi. Avvalo, ushbu tizimda kichik biznes faoliyatini baholashga kompleks yondashuv qo'llanilishi yaqqol namoyon bo'ladi, ya'ni jarayonlar alohida emas, balki o'zaro bog'liqlikda tahlil qilinadi. Yana bir muhim jihat shundaki, mazkur yondashuv aniq statistik ma'lumotlarga tayanadi. Unda qo'llaniladigan jadvallar, indekslar va baholash usullari subyektiv fikrlarga emas, balki real ko'rsatkichlar va ilmiy metodologiyaga asoslanadi. Shuningdek, tizimning muntazam ravishda yangilanib borilishi o'zgarishlarni dinamik kuzatish imkonini beradi. OECD tizimlari asosan davlat yoki mintaqa darajasidagi tahlillarda qo'llanilsa-da, ularning tartibli va aniq yondashuvi kichik biznes darajasidagi investitsiya qarorlarini baholash uchun ham foydali metodologik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Yuqorida ko'rib chiqilgan xalqaro baholash tizimlari, xususan IFC AIMM va OECD yondashuvlari, o'zining keng qamrovi hamda ilmiy asoslanganligi bilan ajralib turadi.

Birinchidan, mazkur tizimlar asosan yirik miqyosdagi tahlillar uchun ishlab chiqilgan bo'lib, davlat yoki hudud darajasidagi siyosat samaradorligini baholashga yo'naltirilgan. Shu sababli, ularning murakkab indikatorlari kichik korxonalar faoliyatini baholashda har doim ham yetarli darajada amaliy natija bermasligi mumkin.

Ikkinchidan, ushbu tizimlarda ma'lumotlar bazasiga qo'yiladigan talablar yuqori hisoblanadi. Tizimlarning samarali ishlashi uchun to'liq va ishonchli statistik ma'lumotlar talab etiladi.

Uchinchidan, xalqaro tizimlar mahalliy iqtisodiy sharoitlarning barcha jihatlarini to'liq qamrab olmaydi.

Shu sababli, xorijiy tajribaning ilg'or jihatlarini o'rganish asosida O'zbekiston sharoitiga moslashtirilgan, amaliyotda samarali qo'llash mumkin bo'lgan investitsiya samaradorligini baholash tizimini ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqotda kichik biznes subyektlarida investitsiyalar samaradorligini baholash tizimini takomillashtirish masalalari nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilindi. Olib borilgan izlanishlar natijasida kichik biznesda investitsiya faoliyati iqtisodiy o'sish, moliyaviy barqarorlik va raqobatbardoshlikni ta'minlashda muhim omillardan biri ekanligi aniqlandi.

Investitsiya samaradorligini aniqlashda qo'llaniladigan an'anaviy usullar — sof joriy qiymat (NPV), ichki rentabellik darajasi (IRR) hamda investitsiyaning qoplash muddati kabi ko'rsatkichlar muhim ahamiyatga ega. Biroq ularni kichik biznes faoliyati xususiyatlariga moslashtirish zarurati mavjud. Chunki kichik korxonalarda resurslarning cheklanganligi va risk darajasining nisbatan yuqoriligi investitsiya qarorlarini qabul qilishda yanada puxta va ehtiyokkor yondashuvni talab etadi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, investitsiyalar samaradorligini baholash tizimini takomillashtirish uchun kompleks yondashuvni joriy etish maqsadga muvofiqdir. Bunda moliyaviy ko'rsatkichlar bilan bir qatorda iqtisodiy, tashkiliy va risk omillarini ham inobatga olish muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar va avtomatlashtirilgan tahlil tizimlaridan foydalanish investitsiya qarorlarining aniqligi va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Taklif etilayotgan tizim faqat moliyaviy ko'rsatkichlar bilan cheklanib qolmaydi. Investitsiya loyihalarini baholash jarayonida nafaqat foyda yoki zarar, balki loyihaning istiqboldagi ahamiyati, barqarorligi va rivojlanish imkoniyatlari ham hisobga olinadi.

Mazkur tizimning muhim afzalliklaridan biri uning moslashuvchanligidir. Jumladan, foiz stavkalari hamda sifat mezonlari uchun belgilangan vazn koeffitsiyentlari loyiha xususiyatidan kelib chiqib o'zgartirilishi mumkin. Natijada turli sohalarda faoliyat yurituvchi kichik korxonalar investitsiya loyihalarini o'z faoliyatining o'ziga xos jihatlaridan kelib chiqib baholash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Bundan tashqari, mazkur yondashuv investitsiya loyihalarining turli iqtisodiy sharoitlardagi natijalarini oldindan baholash imkonini beradi. Bozor kon'yunkturasidagi ijobiy yoki salbiy o'zgarishlarning loyiha

1 Framework for the Evaluation of SME and Entrepreneurship Policies and Programmes 2023 https://www.oecd-ilibrary.org/en/publications/framework-for-the-evaluation-of-sme-and-entrepreneurship-policies-and-programmes-2023_a4c818d1-en.html

samaradorligiga ta'sirini prognoz qilish orqali ehtimoliy risklarni kamaytirish va investitsiya qarorlarini yanada asosli qabul qilish mumkin bo'ladi.

Tizimning yana bir muhim jihati shundaki, uni qo'llash uchun murakkab dasturiy vositalar yoki chuqur moliyaviy bilimlar talab etilmaydi. Shu sababli, mazkur yondashuv oddiy tadbirkorlar tomonidan ham amaliyotda samarali qo'llanishi mumkin. Ushbu tizim xalqaro tajribadagi ilg'or usullarni mahalliy sharoitga moslashtirilgan va soddalashtirilgan shaklda tatbiq etishga xizmat qiladi. Natijada kichik biznes subyektlarida investitsion qarorlarni yanada asosli va samarali qabul qilish imkoniyatlari kengayadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Sokolov M. *NPV, IRR, PI, PP, and DPP: A Unified View*. – European University, Centre for Econometrics and Business Analytics (CEBA), 2023. – DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2302.02875>
2. Astanakulov O.T., Isomidinova M.G. Investitsiya samaradorligiga ta'sir etuvchi omillar va ularni baholash // *International Finance & Accounting*. – 2024. – №5. – ISSN: 2181-1016.
3. Melibaeva G.N. Benchmarking kichik innovatsion biznesning raqobatbardoshligini oshirishda samarali vosita sifatida // *Science Problems*. – 2025. – Vol. 5, №5. – P. 55–65. – URL: <https://ideas.repec.org/a/xxx/science/y2025i5s5p55-65.html>
4. Damodaran A. Valuation Approaches and Metrics: A Survey of the Theory and Evidence // *Foundations and Trends in Finance*. – 2007. – Vol. 1, №8. – P. 693–784. – DOI: <https://doi.org/10.1561/05000000013>
5. Xiao J., Wen Z., Jiang X., Yu L., Wang S. Three-stage Research Framework to Assess and Predict the Financial Risk of SMEs Based on Hybrid Method // *Decision Support Systems*. – 2024. – Vol. 177. – DOI: <https://doi.org/10.1016/j.dss.2023.114090>
6. Herrmann M. *Improving Financial Decision Making within German SMEs by Incorporating Digitalization within an Expanded FAP Model*: DBA Thesis. – University of Gloucestershire, 2023. – DOI: <https://doi.org/10.46289/YY99V7M3>

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100